

కరివల్క వెనుడింగ్

నాల్వ పుస్తక

Learning Stories (*karivalik vēsuding*)

Fourth Book (nālgava pustak)

A collection of stories for new
readers of the Gondi language.

Original author:

S. B. Jogalkar

First published in 1946 as:

First Reader for Children, Hyderabad Gondi Literature,
edited by Christoph von Fürer-Haimendorf, Government Central Press

Re-published by:

Integrated Tribal Development Agency (I.T.D.A.)
Utnoor, Adilabad District, Andhra Pradesh, India

In association with:

SIL International – *Partners in Language Development*

Transliterated from Devanagari and edited by:

Pendur Sungu
Pendur Durnath Rao
Mark Penny

Illustrations by:

Kumra Manoj

First printing:

January 2008, 1000 copies

Copyright:

This compilation is copyright © 2008. Anyone is permitted to copy and distribute copies of this text or any portion of this text. It may be incorporated in a larger work, and/or quoted from, stored in a database retrieval system, photocopied, reprinted or otherwise duplicated by anyone without prior notification, permission, compensation to the holder, or any other restrictions. All rights to this text are released to everyone and no one can reduce these rights at any time.

కరివలిక్ వేసుడింగ్

నాలువ పుస్తక

విషయ సూచిక

1.	పియ్యంగ్ కాల్క్	3
2.	కేస్లాహారతే శ్రీ శేకున పూజ.....	4
3.	హాటుం	5
4.	పహండి కుపర్ లింగల్	6
5.	బావెమ్ పేన్క్.....	8
6.	లబాడ్ వడ్క్వ	9
7.	మూర	11
8.	మూలంగ్	12
9.	కాతి.....	15
10.	నెయ్.....	16
11.	దురాడి	18
12.	సారి బహాన్ పుట్టంత	19
13.	కొత్తంగ్.....	21
14.	పహండి కుపర్ లింగల్ మావ్దున్ పాంతోర్ ...	22
15.	భారత్ రాజాన పెందో.....	24

කරිවලික වේෂයිංග

1. పియ్యంగ్ కాల్గ్

మావ సాడతె మొమొట్ ఉచ్చి మత్తోం. అచ్చుడ్ రొపోస్ హందక్ ఉంది హారై వాత. అద్ హారై కూటుందు. గురుజి బతల్ ఇత్తోర్ అద్ హారై పియ్య అస్క్ పేకుర్ హారై పియ్య తత్ పజ్ గురుజి అద్ హారైత కాదున మర్ దొస్తోర్. అని అద్ కూటి కాల్దున్ అవ్ పక్కినె చీపంగ్ దొష్టోర్. గురుజి కాండిర్కున్ వెహంతోర్ కేంజిట్. మూర, హారై, హార్చుంగ్, అని గొరై ఆయ్ కీ కొర్ ఆయ్ అవెన్నట్లప్పాయ్దన్ అంత. అవెన్ పాయ్వ. మూరతగట్లకుర్ పుట్టంత, అద్ కుర్ సేర్ పియ్యలె కామ్ వాంత. మూరంగ్, హార్చుంగ్ పాల్ సీంతంగ్. అవెన పాల్దెల్ దహి అంత. దహితల్ కొరోవ్ అంత. కొరోవ్నల్ వోండి అంత వోండితల్ పాల్నియ్ అంత. అద్ పాల్నియ్ తిన్నె చొకొట్ మందంత.

హారై ఉండే సారుంగ్ మహిసన్ రొపోస్ ఉంది బోకుడ్ పోరి వహ్తా. తాన్కున్ వాముతేకే బాకి ఆతంగ్ కొత్తంగ్ బాకీ దొహ్యాలెన్ కామ్ సీంత. హారైత పాల్ తిన్నెన చొకొట్ మందంత.

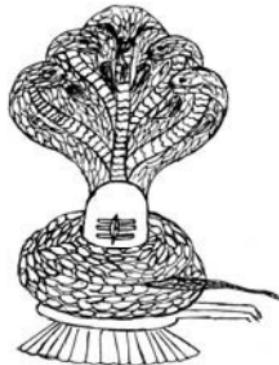
గొర్రె బతత్ సాటి పోసికీంటేర్? తాన మెందొడంగ్ బూరంగ్ కత్తి కీంటేర్. బూరన గధ్యి తయర్ కీంటేర్. అని వొమ్ముంటేర్. తంవంగ్ ఉండే భాకీ కొత్తంగ్, భాకీ కండి కీంటేర్.

కొర్ మేంజ్ దొసంత. అని తిన్నెన కామ సీంత. పోరిక్ డగుక్ ఆతంగ్ ఇన్నెకె కొయ్యి తిన్నెన కామ వాంతంగ్. డగుక్ ఆత ప్షజ్జె వొమ్ముంటేర్. అని భాకీ కండి కీంటేర్.

కోడంగ్ ఉండే తమకున్ ఉచ్చి సాందన్లాసి పోసి కీంటేర్. అదేన్ లాసి ఇవ్ జన్మార్ తున్ పోసి కీంటేర్. ఇవ్ జన్మార్క్ నల్ పాయిద ఆంత.

తన్వ జీవత్ దాత్ అవెన ఉండే జీవ ఆంద్. తన సాట్రి జాగతగ మన్మణ్. అహాన్ అవేన్ గిర్ ఉండే ఇరాన. అవేన వకుతున్ అవేన్ చారో వాటన మేర్ ఉహాన.

2. కేస్లాపూర్తె శ్రీ శేకున పూజ

పూన్ మహిన ఆవునున నేటి కేస్లాపూర్తె డగుర్ జాత్ర ఉదంత. ఇద్ జాగతె పాతడ్ శేకున పూజ తుంగంటేర్. యేదుంగ్ సగ్గునూర పేన్ ఆంద్ మెస్తం కట్టాడల్ తాన పూజ తుంగంటేర్. పూన్ మహిన ఆవున్ వానెకె కట్టాడల్ అని పట్టాడి సవై మాసి రూపి తాలి పియ్యు గోదావరి గంగాతే

సాంజి మేర్ తరంతేర్. తత్త పజ్జ బెరులి మర్తగ దాంతేర్. సాంజికున్ పల్ల కీంతేర్. సమీర్ మెస్రుం పాడితేర్ జమ ఆత పజ్జ నర్చు (సాత్) రెయ్వోల్ నేకితగ తూమ్ బక్రంగ్ సీంతేర్. సక్రెన్ కట్టాడల్ అని పటూడి ఉచ్చి మన్మెకె సోర్యమల్ దార్యమల్ నేలడ్ అని మియ్యుక్ చిక్లంగ్ దివ్ సంతేర్ అని గోలింగ్ కీసి బొవ్ కీంతేర్. పటూడి పాటంగ్ వారంతోర్. సత్తి డోల్గున వాజి అని పేపైన వాజి ఆంత. బొవ్ కీత పజ్జ బెరులి తగ వాసి అగటల్ తేచి మరల పేన్గడ తగ దాంతేర్. ఆపుసున్ నేటి నుల్చెట్చు సెందుర్ దూష యేచి నర్చు పూజతుజులెన్ నేస పెరేక్ అని బక్రంగ్ సుజరాంగ్ పియ్యు పూజి తుంగెల్న నిలంతేర్. కట్టాడల్ దూష సీంతోర్ కాల్ కెరంతేర్ కాల్ కెర్ర పజ్జ పూజి దొసంతేర్. కౌర్ పోరిక్ కొటుసంతేర్. బక్రంగ్ జిడ్డ సియుసి సూజర్ హాస్కుంతేర్. శేకుబాన పూజి ఆత పజ్జ సత్తిక్కు పూజి తుజంతేర్. బక్ర జిడ్డ సియుసి హస్కుంతేర్. అని కొయ్యు అటంతేర్. నివోద దొసంతేర్. పాత్తి ఉచిచి తేదంతేర్. సమీర జేవున్ ఆంత. దుస్తో నేటి సక్రెన్ కప్పి తారంతేర్ సాకుర్ , బేలి అని ముర్రెంగ్ ఇరంతేర్. నుల్చెట్చు మండ గాజిలింగ్ తుంగంతేర్. నర్చు పడింగ్ మేందంతేర్ కేల్కు తరంతేర్. ఇమనేటి కోబ్రై పేన్కు తుంగిన్ బోడుమ్ పేన్రదగ వాంతేర్.

3. హాటుం

జంగు ఉంది గూడతే మందుర్. వోన గూడత కరూం నాచే సోమవార్త హాటుం ఉదంత. దివాడిత దివొన్కు కరుం వాసి మత్తంగ్. జంగునోర్ బాబ్ హాటుం సొనలెన్ పెసితోర్. వోర్ జంగున్ ఉండే తన తోడొ పియంతోర్. సక్రెన్ కాసుడగ ఉచిచి ఇప్పిర్ హాటుమ్మె పెసితేర్. నార్ లంగ్ మంత. బతి జంగున్ హాటుం సూడ్వుల్ మంత ఇంజేర్ వోర్ కుసిత్ రొపో మంతోర్. సరియ్ సాన్మెకె హాటుం సానవలిర్ వెల్లె మయనలిర్ అని కాసూక్ బేటి మాతంగ్. సమీర్ దివాడిత హాటుం సాందిర్. దుపారి ఆన్మెకె హాటుమ్మునాటి యెఫ్ఫేర్. కరుక్-కరుక్నంగ్ నహ్మునుర్ లోకుర్ తంవంగ్ మాల్ తలనగ సిల్లెతే కాసుక్ నగ వాట్చి హాటుం వాసేర్ మత్తేర్. నాటూర్ దుకన్దార్కు తంవంగ్ మాల్కు వొమ్మున్సాటి మన్మె మాండి కీసి ఉచ్చి మందంతేర్.

జంగునోర్ బాబో మర్కు మర బూడ్ కాసుర్ సుటీకీతోర్. కరుమ్మ కుహితగ కోందంగ్ యేర్ ఉహిచ్ తత్తోర్. ఉంది తాలితె యేర్ తచ్చి మరి ఇప్పింగ్ తిందలెన్ ఉత్తేర్. సారి తిత్త పజ్జ ఊర్ హాటుమై మాల్ యేతలెన్ సాత్తేర్. హాటుమై మాంది వెల్లె బీడ్ మంత. దుకాన్ ఉండే వెల్లె మంతంగ్. ఉంది కాక్ సాపంగ్, మిర్చంగ్, ఉల్లింగ్ ఇహిన్ బాజిపాలంగ్ దుకాన్క మంతంగ్. దుస్రా కాక్ పెరేక్, గొహ్క్, డారి, బేలి, సాకుర్, ఈతల్ సప్పి సామన్ మంత. తిన్నర కాక్ మిటాయినంగ్ దుకాన్క మంతంగ్. మిటాయి సూడ్చి జంగుతె వెల్లె కూసి ఆతోర్. వోనోర్ బాబో వోన్సాటి ఇచ్చుర్ మిటాయి యేతోర్. మర్లు ఉంది కాకున్ పండినంగ్ దుకాన్క మంతంగ్. కేరెంగ్ అని సంతర్ పండినంగ్. ఉంది కాకున్ కర్న్ వాలిక్ బొమ్మంగ్ వాసి మంతంగ్. జంగు తనక్ కర్న్ వాలిక్ బొమ్మంగ్ యేతోర్. హాటుమై కుమ్మలిర్ బుఢింగ్ వొమ్మెన్ వాసి మత్తేర్. కప్పినంగ్ దుకాన్క వెల్లె వాసి మంతంగ్ రంగ్ రంగ్నంగ్ కప్పింగ్ సూడ్చి జంగుతె వెల్లె కూసి ఆతోర్.

బాబో కమీన్ అని దోత్తే, బాయ్యున్ దిక్కి అని వోరి యేతోర్. జంగున్ సాటి ఆంగి అని టోపి యేత్తేర్. పూన టోపి సూడ్చి జంగుతె వెల్లె కూసి ఆతోర్. జంగు పూన టోపి కెరిగ్ వేర్ హాటుమై వెలినెన్ లాగ్తోర్. జంగునోర్ బాబో దివాడిత సద్గున్ సాటి డారి, బేలి, అని నారేల్ ఇహిన్ సామన్ యేతోర్. జంగున్ మిటాయి అని పండింగ్ యేచి సీతోర్. పోడ్ ఇన్నె సాడెన్ర మంత రోన్ సానెన్ సికాటి ఆయర్ ఇంజేర్ మరి ఇప్పింగ్ తే నాటి మల్తేర్. ఇమ్ నేటి జంగు తన్ను పూన టోపి అని పూన ఆంగి కెరిగ్ వాతోర్ అని వెల్లె కూసితే వేన్ వోన్ తన్ను పూన టోపి తొపాలెన్ లాగ్తోర్.

4. పహండి కుపర్ లింగల్

బిజ్జపూర్త రొపో జాలక్దేవ రాజల్ అని వేన రాని హిరదేవి మంతేర్. హిరదేవిన పీపె వరోర్ పేడన జన్మ ఆత . వోన కయ్యద శివలింగ్, కాదె శివలింగ్, మేందొడె శివలింగ్ జట్టితగ్ శివలింగ్ నడితగా శివలింగ్ మంత. హిరదేవి అవ్వల్ ఇంత నన్న వేన ఇరోన్ కెమ్మె గట్టి అని కాల్దె గట్టి దిసంత.

వేన్ ఇరోన్ అన్నె డగుర్ కేడత్ రొపోచ్ కుర్వదీష్ మత్త. అగ వోసి సుట్టి కీసి మల్చి వాత. అగ వోర్ పేడల్ అడైర్ మంతోర్.

అద్ నాంద్ నొవకండ్ పాతడ్ దీపున్ రొపోచ్ సోన్కన్స్ తోర్ గురు కేంజ్జోర్. సోన్ కన్సుతోర్ తార్ గురు వేర్ పేడనగా వాతోర్. తన్వ్ కోరతె పియ్తోర్, అని తన్వ్ జాగతె వోతోర్. వోన్ వోసి మేర్ దాస్తార్. దొసిన వోన్ సాకుర్ మేర్ కీసి ఉప్పోర్. వోన్ పోసి కీసేర్ మంతోర్. పోతి పురన్ తెండ్తోర్. తెండ్సి పోతి పురన్ వాచి కీంతోర్. వోన్ పొరోల్ పెసిత పహండి కుపర్ లింగల్. వోనోర్ బాబ్ి జాలకదేవ్, అవ్వోల్ హీరదేవి వోన పొరోల్ పహండి మున్నె పెసివల్ మంత. పొరోడంగ్ కడ్కొండనగా కోయవేన్చు పుటనుంగ్ తె ఆవెనోర్ కతొడల్ ఆనూర్. అన్నె వోన పోసి కీసేర్ మందంతోర్. వోర్ డగుర్ ఆంతోర్. అన్నె బుద్ది కరుసంతోర్. వోర్ చాకోట్లు బుద్ది కరియనూర్.

మర్లు గురు వోనెకే పొరొపాటర్ బిల్జిపూర్ సార్ కీసి వోనెకె బతల్ సామన్ సీంతోర్. వోన కెమ్మె పొరెనాడ్ కడ్, కెమ్మె పన్కన పోతి సీంతోర్. ఉండే దనురాఖ్ సీంతోర్ రంబ్జొ బాన్ ముస్తద దాన్ నడిదే రంబ్జొ బాన్ వేది బర్ పహార్ కరంట్ ఆన్నెకే సరి దానెకె సరి పేన్పుంగర్ లప్పి వాత. సామన్ పియ్తోర్ అని గురునంగ్ కాల్క్ కెర్రెర్, దాంతోం ఇంజేర్ ఇత్తేర్.

అవ్వోల్ బాబ్ినగ్ బిల్జిపూర్ దాంతోర్. సాంజి రచ్చుతే నిలంతోర్. అవ్వోల్ వోడ్కె మాయ్కుడ్ సిల్లె. బోర్ జర రచ్చుతే నిల్తోర్, అవ్వోల్ సూడ్రు బతి వోడ్కె మాయ్కుడ్ సిల్లె పహండి కుపర్ లింగల్ అవ్వోన్ బతల్ జబొ సీంతోర్. నన్న బోన ఆందున్ బెయె? అవ్వోల్ ఇంత వోడ్కె సిల్లె, బోని ఆంది బేట? పేడల్ ఇంతోర్ సికున్ బచ్చీర్ మర్క్కు మంతోర్ బెయె? నాక్ ఇంకే సిమ్పిర్ మర్క్కు రోన్ మంతోర్. తొల్లె ఉండే సియ్వుర్క్ మున్నె బోరె పుట్టుకి బతల్ బెయె? హో బేట. వోర్ నన్న ఆందున్. కేడతె వోసి సుట్టి కీతి వోర్ నన్న ఆందున్ బెయె. నావ రోన్ హేతు కీసి వాతోన్. సివుర్ సిమ్పిర్ మర్క్కునంగ్ పొరోల్క్ వెహా. 1. ఆహారావుడ్, 2. మహారావుడ్ 3. డెబురావుడ్, 4. జంగ్రావుడ్, 5. హీరరావుడ్, 6. నాక్ పియ్యి సార్పిర్. నన్న పె రోన్

పహండి కుపర్ లింగన ఆందున బియె. అన్నె బాబోన్ వొడ్కె ఆత సార్ధీన్ మర్కె ఇంజెర్. గాదితోర్ మాల్కుల్ పహండి కుపర్ లింగల్.

5. బావెయ్ పేన్కె

బైట్: ఇద్ మహిన కోయ్తుర మహినత పూన దివౌన్. ఇద్ దివౌన్ పడ్యా(సన్) తుంగంతేర్. పునకున్ సాల్త మెదోల్ పునక్ ఇంజెర్ కూసి ఆంతేర్. ఆవుసున్ చంచి భీమనంగ్ మర్కుంగ్ తుంగంతేర్. ఇద్ మహిన హిరుక్ అరంతంగ్. కోయ్తుర్ హిరుక్ పెరిగ్ ఆవేన వత్తుసి పీడుసి తింతేర్. సెర్కుంగ్ కొయ్యి తరంతేర్.

పెరాన్ బావెయ్: బావెయ్ లెలేంజ్ దిస్త్రా అన్నె కాల్కె కెరంతేర్ అద్ మహిన పేన్కున ఆంద్ ఇంజెర్ నేకి తే మందంతేర్. పునకున్ నెల్లెతే ఆవుసున్ పేన్కున్ పూజ తుంగంతేర్.

బూడ్ బావెయ్: ఇద్ మహిన పునక్ ఆసి విదురింగ్ దొసంతేర్. అని ఆవుసున్ అవుసున ఇంజెర్ ఉంది సడ్ తుంగంతేర్,

ఆకాడి: ఇద్ మహిన మిర్ పేన్కె తుంగంతేర్. మిర్ తుంగ్ పజ్జ కేతి కియ్వలిర్ కహి లోకుర్ విజ్జంగ్ అని మొహ్సుర్కె దొసంతేర్. అని విజ్జ యెద్వల్ మోవ్ కీంతేర్. పునకున్ ఆకాడి తుంగంతేర్. ఆకాడిత్ నేటి ఆక్కా తెండంతేర్.

పోర: పోరత లెలేంజ్ తొహ్చు సియుంగ్ రోజ్కెన్ నాగుల పంచమి తుంగంతేర్. ఆవుసున్ పోరత సన్ వెల్ల కూసితె తుంగంతేర్. ఇమ్నేటి బడగా పూడంతేర్.

అక్కుర్ పోక్: ఇద్ మహిన బద్ద సన్ వాయ్యె.

దివాడి: ఇద్ మహినతే లోకుర్ వంజింగ్ కొయంతేర్. దసరత సన్ వెల్ల కూసితె తుంగంతేర్. ఇద్ మహినతే ఉండే పెరాన్ పేన్ద

పూజ తుంగంతేర్. ఇద్ద మహినతే దివాడి మంజే మూరన సన వాంత, దివాడి సురు నేటి బోగి కింతేర్. అని డండారి మేందంతేర్ మాయ్యలిర్ నాట్ను డండారి పియ్య దుస్రా నాటీ దాంతేర్. అని దుస్రా నాట్ను డండారి మావ నాటీ వాంత. ఊర్ మాన్-పాన్ కీసి సార్ కింతేర్. బాయిక్క డండారి ఉండే పెసియంత. కోల బోడి ఆత పజ్జ డండారి మేంద్వ్వ్ల్ బంద్ కింతేర్.

కార్టి: ఇద్ద మహినతే కోయ్యతుర్ పిత్రెంగ్ తుంగంతేర్. ఇద్ద మహినత హబాడంగ్ తిన్వ్వ్ల్ వెల్లై మజ్జ మందంత.

సట్టి: ఇద్ద మహినతే సట్టి బీమలిక్ తుంగంతేర్.

పూన్: ఇద్ద మహినతే ఉండే పెర్ఱా పెన్ద పూజ తుంగంతేర్. అని జంగు బాయి నంగ్ ఉండే పూజ తుంగంతేర్. ఆపుసున్ కేస్పాపూర్ శ్రీ శేకన జాతర ఉదంత. అద్ ఆతుపర్ తాన్ పజ్జ బోడుమన జాతర శ్యాంపూర్ ఉదంత.

మహో: పునక్ దేవల్ పునక్ తుంగంతేర్. అంబీత్ పెన్క్ లాడమ్ తుంగ్లెన్ దాంతంగ్. ఇద్ద మహిన గొపుగ్ సదాయింగ్ బుడాల్క్ తిన్నెన్ చొక్కోట మందంత.

దురాడి: ఇద్ద మహిన హోరిత ఆంద్. హోరితున్ కమ్మటంగ్ అని గోపురంగ్ అవెకున్ రచిచ్ కీసి జాడతే డుండు సంతేర్. ఆపుస్న మాండ్లొన్ తుంగంతేర్.

6. లభాద్ వక్కువ

తొల్లె కలి యోగున్ రొపో జల్ల్ రొపో కోట్ నివ్వె మాత అస్క్ కోట్నగ మేవదన్ గురున జల్లు ఆత. ఆత పజ్జ బర్కు దేవన జల్లు ఆత. వోన్ పజ్జ శ్రీ సంభు మహాదేవన జల్లు

ఆత. ఆత పజ్జ యేవదన్ గురు ఇత్తోర్ ఇద్ నొవ్ లాక్ గడిసుక్ అని మేడిసుక్ తుంగీలెన్ బోర్ గురు అయన ఇంజేర్, ఉండే నోవ్కండి పాతడ్ దీప్చె సాంజి జల్ల దారంగ్ పాచలినగక్ గురు మడసన్ జోరి గురున కాల్కు సూడిగ్ వాతెకె వోవ్క్ నోవ్కండి డౌరగిరితే సోనెత గాది సింతోన్, ఇంజేర్ యేవదన్ గురు సియుంగ్ ఆకిన విడా మాండికింతోర్. కీత పజ్జ బోన హకుమ్ తుంగంతేర్ విస్ముదేవన గొప్పొ ఆంత. వేర్ వాత పజ్జ యేవదన్ గురు ఇంతోర్ కి నోవ్కండి పాతడ్ దీప్చె సాంజి గురునంగ్ పాపుకు, సియుంగ్ జల్ల దార బంద్ కీసి వర. బంద్ కీసి వాతెకె డవగిరిత రాజ్ సికున్ సిక. ఇన్నె విస్ముదేవల్ ఇంతోర్ నా తోడ్ ఆయో! ఇన్నెకె యేవదన్ గురు బోర్కేయంతేర్ బర్కు దేవల్ కేయంతేర్. కెయ్య పజ్జ ఇంతోర్కి నిమ్మ నొవ్కుండ పాతడ్ దీప్చె సాంజి నిరంజన్ గురునంగ్ పాపుకంగ్ పాచ లినగక్ జల్ల దార బంద్ కీసి వాతెకె ఇద్ నొవ్కుండ, డౌరగిరి రాజ్ సిక సింతోన్.

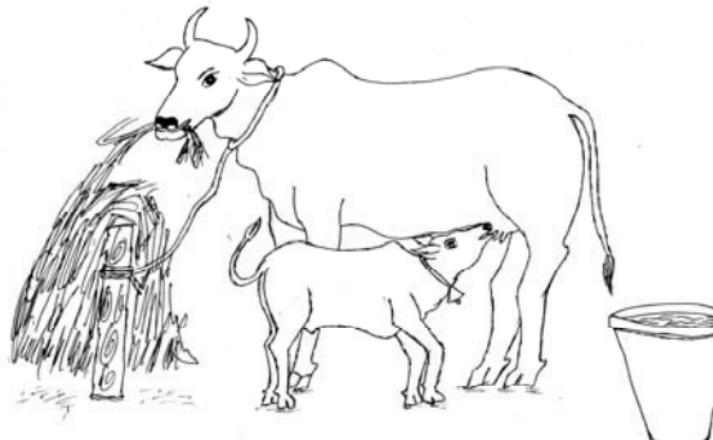
ఇన్నె బర్కు దేవల్ హొ ఇంతోర్. నొవ్కుండ పాతడ్త సరి సోనెలెనలాక్ తేర్ అన్నె బార సాల్క్ ఆత అపితేర్ అని బద్ దీవ్ లాగంత సోనకుర్వదివ్. సాన్ కుర్వదివ్నె సాన్నెకే కముదమ్ కస్తురిన్ బేటి ఆత. అన్నెకే కస్తురి బతల్ ఇంత బర్కు దేవ నిమ్మ బేకె దాంతి వేర్ ఇంతోర్ నాక్ నొవ్కుండ పాతడ్ దీప్చె సాంజి గురున బేటి ఆయ్వోల్ మంత ఇన్నెకె మూర బతల్ఇంత కీ సితోడ్ఱా నొవ్కుండ పాతడ్ దీప్చె సోన్నుడ్ ఆయు. ఇన్నెకె బర్కు దేవల్ ఇంతోర్ నా సాటి జర లబాడ్ వడ్కున. కరలే దేవల్ నొవ్కుండ పాతడ్ దీప్చె సాంజి మంతోర్. ఇంజేర్ యేవదన్ గురునగా వెహా. ఇన్నెకె మూర బతల్ ఇంత బర్కు దేవ – పేరిమ నన్న సీ కాకున్ గవ్వ సింతోన్. ఇంజేర్ ఊర్ ఇప్పివ్ర ఆసి డౌరగిరితే వాతేర్. అని బర్కుదేవల్ ఇంతోర్. నన్న నిరొజన్ గురున బేటి ఆసి వాతోన్ ఇద్ లబాడ్ ఆయు తేన గవ్వతసాటి కస్తురి మూరవాత, తాన్ పూసికీమ్. యేవదన్ గురు పూసికీంతోర్. కస్తురిన్ పూసికీనెకె, కరలే వాసి మత్తోర్ ఇంజేర్ వెహంత (సాంజి మంతేర్ ఇంజేర్ వెహంత). అని తోకోడె సెలై ఇంత. ఇన్నెకె గురు మన్నె కలియుగ్ ఆయెలెన్ మంత తాన్సాటి కరల్ లబాడ్ వాడ్కుతొన్ ఇంజేర్ ఇంత తాన పొర్రోడంగ్

పల్నై ఉరు సీతోర్. నీక్ ఇద్ది వరమ్ సాన్ ఇత్ పజ్జ కమ్దమ్ కస్తురిన్ మూర్ తల హోలకీసి రాం- రామ్ ఇంజి సాడియంత.

లబాడ్ వడ్గైతెకె గతి ఇతల్.

7. మూర్

మూర్ వెల్లె గహిరి జన్మార్ మంత. అద్ పాల్ సీంత, తాన పాల్ ఉంజి చొకొట్ అంతోమ్. తాన పాల్ద దహి ఆంత. దహి ఆత పజ్జ తాన కొరోవ్ కీంతేర్. కొరోవ్నెన్ వోండి తెండంతేర్, తెండికున్ కడి కీసి తాన పాల్నియ్ కీంతేర్. అద్ పాల్ నియుదున్ మరట్ వెల్లె కూసితె తింతట్. మూర్ వెల్లె కామ్మ జన్మార్ ఆంద్. మూర్ కుర్ర పియ్య వహంత. అద్ డగుర్ ఆత పజ్జ మరట్ తాన వేసుడి కాచ్చితాన్ కరు సీంతట్. కరుసి అద్ కుర్రతున్ ఉందుంది కుర్ర జోడి కీసి మరట్ కేతి కామ్ సమ్మ కీంతట్. కుర్ర సెల్వైకే మావ కేతి కామ్ బంద్ ఆసి దాయర్. కేతి బంద్ ఆతెకే మాకున్ తిన్నెన్ దానంగ్ పుట్టైకె దానుంగ్. అని పొండెలెన్ కప్పింగ్ పుట్టైకె దానుంగ్. మూర్ డగుర్ కామ్మ ఆంద్. ఇంజేర్ తాన్ మరట్ రొహ్జు రొహ్జు పోసికియన.

మూరతున్ నాలుంగ్ కాల్క్ మందంతంగ్ తానంగ్ కూరినగ చీరింగ్ మందంతంగ్. తాన్ రెండ్ కొహ్చ్ గిర్ మందంతంగ్. తాన్కు బోరె కోడి వాతేకె అవ్ కోహ్చ్నె అద్ కొహ్చుంత. తన్న పియ్యుతగ బోరె కోడి వాతేకె కోహ్చునెన దాంత. తాన్ రండ్ దాడంగ్ మందంతంగ్. బూడ్న దాడద్గా పల్క్ మందంతంగ్. పొరోడ దాడద్గా పల్క్ మనోంగ్, అవ్ పల్క్నే జాడి పియ్యు పొర్రొ జట్క్ పాంత. అని తాన్ ఆనె మింగంత. తాన్ కొట్కుతగ తచ్చి సాడుస్తేకే తాన పెట్టితల్ జాడితంగ్ గోలింగ్ నిష్టై మాసి మర్ల తొడ్డెకె వాంతంగ్. అద్ గోలితున్ జలుసి మరల తాన్ మింగంత. తాన్ రొహ్చుపాయ్యుడ్ ఇంతేర్. మూరతున్ హార్చుత్తదాత్ యేతగ మన్వుల్ అల్వుట్ మన్మో. అద్ యేతగ నడిలెన ఇత్తెకే పెరియంత. మూర యెద్ది మత్తెకె కేడతే కూసితె మేయంత. పిర్ వాతేకె రోన్ సాడినెర్ వాంత.

మూరతున్ వొకొట్ జాగ పప్పాలె అదేన్ సాటి మూరన్ కొట్కుతున్ మోరమ్ మందన. కొట్కుద్ద డొడ్డొంగ్-డిపొంగ్ అర్చా. తాన్ వొకొట్ మీండ్లె వాయన, తాన సడాపి సాప తెండన. సడాపి తెండ్వైకే సడాపి కడిసి పుడ్కు అరంతంగ్ అని మూరంగ్ పుడిసి కరబ్ ఆంతంగ్. అవేన ఉల్ సమ్ సాప ఇరాన. కొట్కుత్ పొర్రొ జాడి వేసన. ఇహిన్ మరబ్ మూరతున్ పోసి కియన తాన్ పోసి కితెకే అద్ మాకున్ పాధ్య కిసి సియర్.

8. మూలంగ్

రాజన సాడతంగ్ సుట్టింగ్ ఆతంగ్. వోర్ సక్రెన్ వాప్పె పిట్టింగ్ పాయులెన్ సాత్తోర్. వేర్ వాప్పె మండత్ పొర్రొ తెర్రుతోర్, అని గుప్పుడ్ తిరుసేర్ పిట్టింగ్ పాయులెన్ లాగ్తోర్. అన్ను వేర్ గుబురితల్ పోడ్డ పజ్జటల్ పెసినెర్ (వాసేర్) మంత. పోడ్డ రగల్ అని గోయుల్ గోలిత దాత్ దినెర్ మంత. యెద్ది తరెన్ లాగ్ర రాజ ఉండే పిట్టింగ్ పాసేరెన్ మత్తోర్. పిట్టింగ్ పాసేరెన్ పాసేరెన్ వేన కర్యాప్త. రాజ పోడ్డనెక సూడ్రోర్ తే పోడ్డ తలత్ బరో బర వాసి మంత. రాజ తిస్సెన్ సాత్తోర్. పోడ్డరెక వేర్ మర్ల వాప్పె పిట్టింగ్ పాయులెన్ సాత్తోర్. గట్కుమెండ్ ఆన్నెకే డోర్క్ నాచే వాసేర్ మంతంగ్, యెద్ది ఉండే కమ్మ ఆత,

సిత్తూర్ ఆనికి వేర్ సాత్తోర్ తే పోడ్డ గుటత్ హంద కాక్ సాంజి మంత. సక్కెడ్ దాత్ అద్ పోడ్డ రగల్ అని గోయుల్ దిస్నేన్ లాగ్ర్. జలక్కె పోడ్డ గుటత్ హంద కాక్ సాడిత. సికాటి ఆయైన్ లాగ్ర్ వాష్టల్ రాజ్ రోన్ వాతోర్. దుస్రా నేటి రాజ్ సాడతే సాత్తోర్.

గురుజి కాండిరున్ పూసి కీంతోర్: పోడ్డ బేంద కాకున్ పెసియంత?

రాజ్ ఇంతోర్: గురుజి, పోడ్డ సక్కెరెన్ ఇద్ గుబుర్లిత్ పజ్జటల్ పెసియంత. అని అద్ గుటత్ హందకాక్ సాడియంత.

గురుజి ఇంతోర్: కాండిర్, పోడ్డ రోజి అద్ గుబుర్లితల్ పెసియంత కీ బతల్?

కాండిర్ ఇంతేర్: హో గురుజి, పోడ్డ రోజి అద్ గుబుర్లిత్ పజ్జటల్ పెసియంత.

గురుజి: కాండిర్ నేండ మీకున్ నన్న వెహ్వల్ మంతోన్, దేట్ బహ్రా పెసికట్.

(సధ్విర్ పేకుర్ బహ్రాపెసితేర్)

గురుజి: సూడట్, పోడ్డ అద్ గుబుర్లిత్ పొర్లో బచౌర్తేర్ పొర్లో వాత. ఇజ్జె తాన్ కాక్ మోకొమ్మె కీసి నిలాట్. ఇజ్జె మీవ మోకొమ్మెన్ కాక్ పోడ్డ పెసివల్ మూల ఆంద్. అద్ మూలతున్ సిదాయంగ్, మూల ఇంతేర్. సెల్లెతే పోడ్డ పెసివల్ దేశ్ ఇంతేర్. మావ డెడ్చెత్ పజ్జ అద్ గుట్ట మంత తాన్ పజ్జ పోడ్డ సాడియంత. అద్ మూలతున్ పొరయంగ్ ఇంతేర్, సెల్లెతే పోడ్డ సాన్వల్ దేశ్ ఇంతేర్. నాక్ వేహాట్ మీవ మోకొమ్మె బేంద కాకున్ మంతంగ్?

కాండిర్: సిదాయంగ్, మూలత్కాక్.

గురుజి: మీవ డెడ్చె బేంద కాక్ మంత.

కాండిర్: పొరయంగ్ మూలతున్ కాక్.

గురుజి: రాజు నిమ్మ సిడాయింగ్ మూలత్వకాక్ మోకొమ్ కీసి నిల, అని నీవంగ్ రెండుతే కెమ్ము రెండ్ కాక్ చహా. కాండిర్ ఇమకె సూడట్ రాజన తిన కెమ్ ఉంది మూల తొహాచ్చర్. అని వోన డెమ్మ కెమ్ దుస్తా మూల తొహాచ్చర్ మంత. వేన తిన్న కెమ్ తెల్జాడ్ మూల తొహాంత, అని వోన డెమ్మకెమ్ కాలన్ మూల తొహాంత, ఇంకె వేహాట్ మూలంగ్ బచ్చె మంతంగ్?

కాండిర్: నాలుంగ్, పోడ్డు పెసియంత అద్ సిడాయింగ్, పోడ్డు సాడియంత, అద్ మూలతున్ పారయింగ్, సిడాయింగ్ మెకొమ్ కీసి నిత్తెకె తిన్న కెద్దు మూల తెల్జాడ్, డెమ్మకెద్దు మూల కాలన్.

గురుజి: మీవ రోత డరోట బద్ మూలతెకే మంత మీవంగ్ పాటినగ లిహాకీసి నాకున్ తచ్చి ఇంకె తొహాట్.

9. కాతి

కాతిన సుత్తెత ఆవజ్జ కేంచి రాజు బాబీన్ ఇంతోర్ బాబ మావ కూన పియ్య కాతినగ దాకట్ అదెన్ జోడి కీసి తర్గైట్. అన్నె వోర్ కాతిన కొల్పితగ సాత్తేర్. బాబీ కాతిన్ ఇంతోర్ కాతి కాతి మావ కూనపున్ జోడికీసి సీమ. కాతి ఇంతోర్ నీవ కూనపున్ జోడ కీసి సీంతోన్ బతి నాకున్ కొత్తంగ్ సీమ. రాజునోర్ బాబీ ఇంతోర్, సీంతోన్ బతి కూన వొకొట్ ఆయన. హో! అన్నె కాతి కామ్ సురు కీంతోర్.

రాజున్ కొల్పి సూడ్చి గమ్ముత్ లాగ్ర్ (తితితున్) హాలి కీంతోర్. రాజు బాబీన్ ఇంతోర్ బాబ, "బాబ కొల్పితల్ తడ్డు బహున్ పొతంత?" బాబీ ఇంతోర్ ఇద్ (తితితున్)కొల్పితగ దొస్సి తేనకున్ ఇద్ నోడెత్ పొర్లొ బూడ్ ఉమా లాగంత అన్నె ఇదెన్ రాపోడల్ వడిలాగిన్ తడ్డు వెల్లె ఆసి పొతంత. కాతి తెమ్యదే ఉంది గిందాతే కూనపున్ పియ్య తడ్డుతగ దొసంతోర్. తాన్ తడ్డుతగ వొకొట్ కాను సీంతోర్. ఉండే తెండ్చి సుత్తెతే, ముర్చి జోర్రై టోకి కీంతోర్. అని మర్ల తడ్డుతగ దొసంతోర్. రాజు ఇంతోర్ "బాబ ఇద్ కూన తడ్డుతల్ తెండ్చెకే రగ్గల్ దిసంత. అని టోకి కీషెకే కారియల్ అంత".

బాబోన్ ఇంతోర్ తడ్డితల్ కచ్చి రగల్ ఆతేకే నరుమ ఆంత అని వోన్స్ టోకి కిములెన్ హాల్గైల్ దాంత. గడిమెన్ అన్నెకే కాడక్ ఆంత అదేనొసాటి కాతి తాన్ కాసుసి కొహ్యాంతోర్. ఇజే సూడ వేర్ కూసతున్ మర్ల తేండిన్ కొహ్యాంతోర్. ఇహిం మూంద జోకన్ రొపో కూసతున్ చొకొట్ కిసి సీంతోర్.

రాజు ఇంతోర్: బాబ కాతి మర్ల బ్వి చిట్టై తయార్ కీంతోర్.

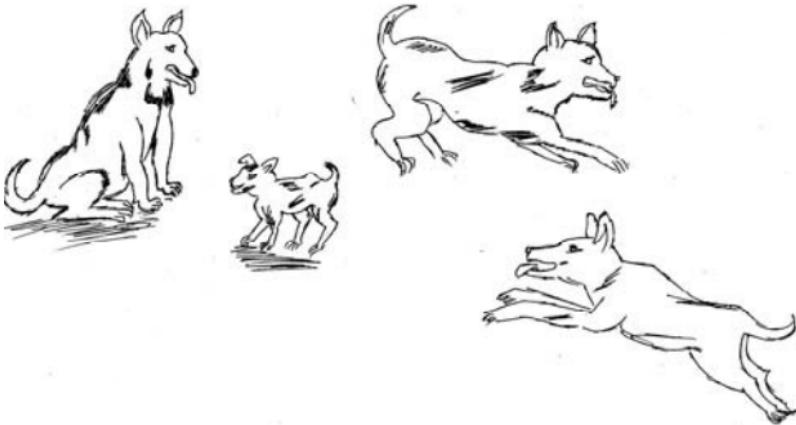
బాబో ఇంతోర్: కాతి మర్ల మర్స్స్ అని సెష్ట్ర్ అని గారెనంగ్ (పేటుగై) కమిగైంగ్ చడి కీంతోర్. మర్ల మరనంగ్ టాపూర్గై దుడ్చుంగ్ తయార్ కీంతోర్. కాతి సెల్వి మావ కేతిత కామ బంద్ ఆయర్.

ఆన్నె బాబో కాతిన్నై కొత్తంగ్ సీంతోర్. అని కూస పియు రాజగిర్ రోన్ వాతేర్.

10. నెయ్

నెయ్ వెల్లె సోబత జన్మార్ మంత. ఇహిం సుడినెక తే వెల్లె లాడ్చై సపిర్ తోడొ మందంత. పోసి కియ్వైల్ మాల్గైన్ అని రోతుర్ చుడ్డుక్ పేకుర్ కున్, పేకిన్నై కోరతే పిముతెక్ తేర్ బతమ్ కియ్వై ఊర్తోడొ కూచ్ కర్సుంత. ఉంది గిందత్ బోరె తుడిసి తాన్గ నోడే దొహిం హాకైగై పియు విత్తేకె ఊర్తోడొ కూచ్ కర్సుంత. గహారి నెయ్ ఆంద్. ఇద్ నెయు రంగ్ బాతల్ మంత. ఇద్ నెయ్ కారి మంత. కపడగ చంద్రల్ మంత. నాలుంగ్ కాల్గై దవరల్ నార్తవ్ మంతంగ్. తోకౌర్ లామ అని వాక్కల్ మంత. కొడ్డిత్ పొర్గై దవరల్ మంత. నెయ్ గాటో , సారి అని తిన్నెక మెయ్యంగ్ బొక్కుంగ్ గిర్ తింత. అని రచ్చతే మీండిన్ కేపేర్ నర్గైక్ మందంత. చహార్తంగ్ నెయ్కున్ సపిసి మాల్గైలిర్ మన్సుర్. అవ ఉండే నర్గైపడింగ్ ముహ్యాక్ సడక్ సడక్ వెలియంతంగ్. వెలిసి అవెకున్ కర్

వసంత. అన్నె బోనతేర్ రోత్ రొప్పో నెంగ్ని కుసమే డెరొటతల్ నెంగ్ని కుర్చ్చింగ్ మిదు సీసి మెయ్యింగ్ గాటో, సారింగ్ తింతంగ్.

బోరె నెయ్యదున్ సికారిత్ తున్ లాసి పోసి కీంతోర్ బోరె సోబత్క్కు పోసి కీంతోర్. నెయ్ వెల్లె హిమందార్ జన్మార్ మంత. గోల్లలిర్ గిర్ నెయ్ పోసి కీంతేర్. మాల్కుల్ సెల్వ్ క్ తేర్ అద్ గొర్చింగ్ మెహ్చి తరంత. నెయ్ జాతి యేర్ బచ్చోర్ కోల్ మని బతి నడిసి పెసియంత. ఊన వాతెక్ తేర్ నడిసి యేతల్ పెసియంత. నెయ్ జాతితున్ డగుర్ కేడతె వోసి సుట్టి కీతెక్ గిర్ రోత్ హేతు కిసి వాంత. నెయ్ జాతి వెల్లె మతర్తె మందంత. ఇంజేర్ తాన్ రోన్ రోన్ పోసి కీంతేర్.

కేడ నెయ్క్ ఉండే మందంతంగ్. కేడ నెయ్క్ బుద్ది కరబ్ మందంత అవ్ కేడతంగ్ జన్మర్క్ పియ్సి తింతంగ్. ఆని తంవంగ్ పెట్టింగ్ నిహంతంగ్. బద్దె జన్మార్ అవేన్ సూడిసి పెరిసి సాడితెకె తాన్ పజ్జలాగంతంగ్. బచ్చిరె డగుర్ జన్మార్ మత్తెకె గిర్ తాన్ జవ్కు ముచ్చుక్ సుట్టి కిమ్ముంగ్.

11. దురాడి

దురాడిత లేటేంజ్ తొహిచ్ దహ రోట్టెన్ ఆతంగ్ ఇన్నెకె జాజర్ వెలికల్ అని దానంగ్ మీరి కీకట్. సియుంగ్ రోట్టెన్ ఆతంగ్ ఇన్నెకె పునక్ వాత. పునకున్ నేటి నుఱ్చి దురాడి తుంకట్ ఇత్తేర్. అని అంబీత్ నేటి రొహ్చె రచ్చంగ్ కీమ్ ఇంజెర్ నాచి కోత్తల్ వెహంతోర్.

సక్కె పాట్లన రోన సమిర్ మీరె మాసి నేకితేర్ నాలీవ్ర మాయ్యల్ కేడతె సాంజి రండ్ డెంగలిక్ వెద్దుక్కుంగ్ మాతరి, మాత్రల్ నెట్టె సీ అని ఉంది పహ్వ వెద్దుర్ దహ గుముల్ కాయంగ్, ముర్ పుంగర్ తరంతేర్. తత్తు పజ్ పాట్లన్ రచ్చతే ఉచ్చి బుల్లుతంగ్ నోడెంగ్ సియుంగ్ సియుంగ్ దహ నోడెంగ్ నోటంతేర్. రోత్తె ఉంది కోబై మీరి కీసి పులర దొహంతేర్. పులర దొహిచ్ రోత్తె సియ్చ సియ్చ కమ్మంగ్ మీరి కీసి పులర నిప్పు సియ్వెల్ జాగతె వోసి వాటంతేర్.

పాట్లల్ కూస నిప్పుసి రండ్ మేన్నె ఉంది నారేల్ వోసి ఇరంతోర్. ఇర్త పజ్ మాత్రన్ దర్ కాథ్ పజ్ మాతరిన్ దర్ కావంతేర్. కాచ్చి యెర్ వాటిన మేన్నె దొసంతేర్. అని సిర్ముట్ కమ్మంగ్ నిప్పు సంతేర్. అవేన్ పొర్లొ పులర నిప్పు సంతేర్ అని కెడ్డెన్ సిర్ముట్ రండ్ కడ్చ పేండియంగ్ దొసిన డుండు సంతేర్. అని నారేల్ దొహంతేర్. అని సిర్ముట్ తిరియంతేర్ పులర పెసి అరంత ఇన్నెకె అదెనగ ఇప్పీర్ ఇదెనగ ఇప్పీర్ గడింగ్ పియున నిలంతేర్. అన్నె పులర అట్రెక్ తాస్సటంగ్ గార్కూంగ్ అని కోబైంగ్ దెహంతేర్. నాటూర్ చిల్కె బోన రోత వోరె నివోద్ పియున వాంతేర్. అని రండ్ మట్చు తిరియంతేర్. తిరిత పజ్ పాట్లల్ నివోద్ దొసంతోర్. వోన పజ్ సమిర్ నివోద్ దొసంతేర్. చిల్కె నివోద్ ఉంది జాగ కీసి తూసి తింతేర్. తింజీ బోన రోన వోర్ సాంజి కప్పింగ్ తచ్చి జాజర్ వెలిలెన్ దాంతేర్. అని దానంగ్ మీరి కీంతేర్. దానంగ్ మీరి కీసి గుర్మింగ్ ఉహిచ్ కబడ్డి కర్చుంతేర్. అని సమిర్కున్ నరుమ సీసి కార్ మేన్నె అని సారింగ్ గార్కూంగ్ కిస్స తచ్చి కార్కున్ బొడిన ఇరంతేర్. సక్కె యెర్ తుంగిన్ గుర్మింగ్ వహుక్కు అని వేడనె వాటిన వాసి ,

గాయికీర్ నాట్యంగ్ మూరంగ్, హార్యంగ్, హార్బింగ్ అని కోందంగ్ హోరిత జాగతగ తచ్చి అవెన పొర్చొ సీర్ తడియంతేర్, అని వహుకై పాసి సింతేర్. సమీర్ సార్చి ఉచ్చి గుర్తింగ్ అని నర్క్ తత్తుంగ్ కొర్చున కుస్తి సమీర్ మీరె మాసి తింతేర్. అని ఉంది నేతితే సీర్ ఉడ్ధవ్సి ఆకి మార్కెయ్ తగ వాటంతేర్. అని రొహ్క్ రొహ్క్ సీర్ వాటంతేర్. ముర్ పుంగడ రంగ్ డొహూ కిసీ సంగి, సంగొక్కుగ వాటంతేర్. అని జాజుర్ వెలిసెర్ కొత్తుంగ్ మీరి కింతేర్ అని సమీర్ వెల్లె కూసితే మందంతేర్.

12. సారి బహాన్ పుట్టంత

నేండ్ రామున కర్వసి మత్త. సకెదల్ కర్పికున అవిసి మత్తోర్. వేర్ అవ్యానగ సాంజి ఇంతోర్. "బెమే నాకున సారి సిమ్ బెమే కామున రొపోవు మంత. ఇద్ ఇంత", నిమ్మె బద్దె కామ్ కియ్వురా, సీవోర్ బాబో వోరోరె వాపె కామ్ కీంతోర్. నిమ్మె వాపె తిరియంతి రా? సికున సారి బారి సీక? "బతి బెమే వాపె కామ్ కితెకే సారి బహాన్ పుట్టంత" రాము ఇంతోర్, "ఇచోవ్వీ రొపోవు రామునోర్ బాబో వాప్టల్ రోన్ వాతోర్. వేర్ ఇంతోర్ రాము తొల్లి మమద్ జేవికీక్. ఉనుడె నన్ సీక వెహంతోన్. వాపె కామ్ కితెకే సారి బహాన్ పుట్టంత?"

జేవి కీత పజ్జ బాబో రామున వాపె వోతోర్. వాపె జొన్ను మియ్సి మత్త. సాన్నెకే వాడిద జోలె మందుంగ్ హిర్వ్వల్ హిర్వ్వల్ వావుర్ సూడిస్ రామున కూసి వాత. వేర్ ఇంతోర్ బాబ నాకున హుడంగ్ బస్క్ తిన్నెన్ పుటర్? నాకున హుడంగ్ బయ్ తిందవస్త. బాబో ఇంతోర్ "ఇన్నె తోడొ దియనే హుడంగ్ తిన్నెన్ పుటనుంగ్, ఆస్క్ నిమ్మె దంద కియ లాగర్".

రాము ఇంతోర్: ఉండే బతల్ దంద.

బాబో ఇంతోర్: కేంజ నన్న తొత్తల్ బద్ దంద కీతోన్ సికున వెహంతోన్. మాక్ జొన్ను సారి పటుసియెలెన్ ఉంది సాలైన్ దంద కియ లాగంత. నన్న డోకలుమ్ బొమ్మె చొకొబ్ ఊడ్తోన్

బాయికున్ బూతి లావికీసి వావుంగ్ కుట్టంగ్, గ్రట్టంగ్ అని కచ్చడ, కాడి పెరుసి చొకొట్ కిముస్తోన్. కాసూడె కాత్ తచ్చి వాష్టె వాటుస్తోన్. పిర్ గాలుం వాత పిర్ వాసి భోమ్మె నరుమ్ ఆత. ఉనుడె వాష్టె వక్కుర్ పాంతోన్. విజ్జ మొహ్యుర్గ్ కీసి తిప్పాన్తే జొన్న విజ్జ యెదన. జొన్న పిర్సి బెర్నిలె లాగ్ర తాన్ తోడొ జాడి ఉండే బెర్నిలెన్ లాగ్ర. బాయికున్ బూతి లావికీసి యెవ్వాపుస్తోన్. జొన్నతగ డల్చా పాతోన్. ఇహాన్ నాలుంగ్ సియుంగ్ జోకంగ్ డల్చా పాతోన్. జొన్న బెర్సి దగుర్ ఆత. పాట్రి పియ్స సెన్చు మియ్యుంగ్. ఇవ్వ సూడైన్ బహాన్ చొకొట్ దిసంతంగ్.

రాము ఇంతోర్: పజ్జ ఉండే బతల్ దంద కిమ్ముల్ మంత?

బాబో ఇంతోర్: సెన్కున్ రొపోవ్వి దానంగ్ సిందనుంగ్. అన్కు పిట్టెన్ జొన్న తింద సియ్వుక్ కిమ్ముడ్ సెల్లతే పిట్టెంగ్ దానంగ్ తింజీ మహానుంగ్. తోడొ దియనె హండంగ్ ఆనుంగ్, ఉనుడె జొన్న వత్త లాగర్ జొన్న చొకొట్ వాత్తికె జొన్న కొయిన కడ్చతున్ పేండ్చి దొహిచ్ గూడ్ కీకట్. ఉనుడె మేడి కీసి ఉంసి కడ కీకట్. సెన్కు కిచ్చి కడతగ తచ్చి వాట్చట్. కోందంగ్ తచ్చి పాతి పుహ్చట్. సెస్త దాన సాత పజ్జ బూన్ తుడు సీకట్. తుడుసి మార్త పజ్జ జొన్నన సారి ఆయర్. అన్కు జొన్నంగ్ రోన్ వోసి సారింగ్ తుంకట్. జొన్నన కడ్చ కూటర్ కోందన్ సాటి జమ కీసి ఇర్కుట్.

రాము ఇంతోర్: ఇద్ వెల్లె చొకొట్ ఆత. ఉంది దానతల్ వెల్లె దానంగ్ ఆంతంగ్. ఇప్పెనంగ్ సారింగ్ ఆంతంగ్. మాకున్ జొన్నన సారి కడ్చ కూటర్ ఇత్తెకె కోందన ఉండే సారియ్. బాబు, నాడితల్ మీ తోడొ నన్న గిర్ దంద కిములెన్ వాంతోన్.

13. కొత్తంగ్

బాబ నేండ్ బుద్వార్ నేండ్ మావ నాట్ను హోటుం మంత. నాక్ కొత్తంగ్ సీమ. బాబల్ చంచితల్ ఉండి కొత్త తెండ్సి సీతోర్. బాబ నాక్ ఉండి కొత్త లాగో నాక్ సారుంగ్ కొత్తంగ్ సీమ. నాక్ హోటుంనంగ్ గుండింగ్ యేత్వ్యల్ మంత. బాబ చంచితల్ ఉండి ఆన తెండ్సి సీతోర్ బాబ ఇద్ బతల్ నన్న సికున్ సారుంగ్ కొత్తంగ్ తల్చైతోన్ అని నిమ్మె నాకున్ ఇద్ దవ్వల్ కొత్త సీతి.

బాబో ఇంతోర్: లింగు ఇంతోర్ అద్ కొత్త ఆయ్యు, ఉండి ఆన ఆంద్.
సారుంగ్ కొత్తన్ ఉండి ఆన ఆంత.

లింగు ఇంతోర్: కొత్తంగ్ రణతల్ నాచే మందంతంకి బతల్.

బాబ: హో, సికున్ లగిచ్(వెల్) కొత్తంగ్ తొహంతోన్. ఇహిన్ ఇంజి బాబో ఉండే వెల్ కొత్తంగ్ చంచితల్ తెండ్టోర్. కొత్త వోన్ తొహాచ్ ఇంతోర్ అద్ తె సివ వోడ్కుత ఆంద్ తేన్ కొత్త ఇంతోర్. మర్ల వేన ఆన తొహాచ్ ఇంతోర్ ఇద్ సూడ దవ్వల్ కొత్త. వేన ఆన తొహాచ్ ఇవేన ఇంతోర్ అకర్ చొకొని ఆంద్.

లింగు: దవ్వల్ కొత్త కెయ్యె పియ్యి ఇంతోర్. బాబ ఇద్ చుడ్చున కొత్త ఇద్ ఆనత్ తేర్ చుడూర్ మంత.

బాబ: ఇద్ చవుల్ ఆంద్. ఇద్ సూడ చవుల్ బతి తాన్ తేర్ మన్వల్ డగుర్ మన్వల్ ఇద్ పాప్ల ఆంద్.

లింగు: ఇద్ చుడుర్ రుష్య ఆయ్యు బతల్.

బాబ: ఇద్ సూడ రుష్య. అద్ రుష్య ఆయ్యు. అద్ అద్ది ఆంద్. ఇజే సూడ ఇద్ సారుంగ్ కొత్తంగ్. ఇవ్ సారుంగ్ కొత్తంగ్ ఉండి ఆన ఆంత.

రండ్ ఆనన ఉంది చవుల్ ఆంత.

రండ్ చవుల్ ఉంది పాప్ ఆంత.

రండ్ పాప్న ఉంది అద్ది ఆంత.

రండ్ అద్దిన్ ఉంది రుప్య ఆంత.

లింగు ఇంతోర్: నన్న దుకాన్ దారన్ రుప్య సియ్వల్ మత్తెకె నన్న బతల్ సీక.

బాబు: ఇద్ సూడ నిహ్య రుప్య సెల్వెకే వోన్క్ సేర్ ఆనంగ్ సీమ్. సెలెతే ఆట్ చవుల్ సీమ్ సెలెతే నాలుంగ్ పావలంగ్ సీమ్ సెలెతే రండ్ అద్దింగ్ సీమ్.

లింగు: ఇంకె నాక్ కొత్తంగ్ చొకొల్ కరెమాతంగ్. దుస్రావార్ హాటుం కియుశెన్ నన్న సీ తోడ్డా వాక అని దుకాన్ దారన్ కెట్టె కొత్తంగ్ సీక.

బాబు: బేన్ మంత, ఇద్ హాన్సెట్ నేటీ హాటుమున్ సాటీ ఉంది ఆన లింగు యేచి కూసితె హాటుం సాత్తోర్.

14. పహండి కుపర్ లింగల్ మావ్దున్ పాంతోర్

రోత్ పజ్జ పహండి కుపర్ లింగల్ యెవ్తోర్. వంజినంగ్ ఏడుంగ్ దర్వాజింగ్ తెండ్తోర్. తెండ్త పజ్జ వంజింగ్ సూడెస్క్ దాంతోర్. సాందన్ గట్టు, గట్టుత్ రొపోప్ కాల్వెన్ బాట్ సూడంతోర్. సూడ్త పజ్జ పొరయింగ్ బాట్ తిరియంతోర్. తిరిత పజ్జ పొరయింగ్ బాట్ తెల్జాడ్ కాక్ సాంజేర్ మంతోర్ సాన్సెకే సిడాయింగ్ బాట్ పిమ్తోర్. సూడెస్క దాంతోర్. సాందన్ గట్టు, గట్టుత్ రొపోప్ సేతి అవోచ్ జాగ సాపై మాత. సాపై మాత పజ్జ కొర్క పాంతోర్. పాత పజ్జ నాదన్ కామ ఆత. తాన్ పిడ్చి పిడ్చు అవోచ్ జాగ నాదన్ కామ ఆత. బతల్ తింజీ మందర్ కొజ్జ సూడంతోర్. పత సెల్ కొజ్జ మురిస్ సూడంతోర్. కొజ్జ సెల్లె సూరే చహుచ్ బహుచ్ హంద బాగ్గ

డెయంతోర్. నెల్లె కొజీ దిస్సా అన్నె గవ్ ముడుంగ్ని, బేంగైక్ సూడంతోర్. నెల్లె కొజీ పుట్టాహాట్టి మత్తోర్.

పుట్టా ఇజే బద్ విచార్ కీక ఇంతోర్. కి నేండ్ సూడ పహండి కుపర్ లింగల్ వాతోర్. తిత్త జాగతగ నిల్తోర్ పొచ్చ కృత జాగ సూడంతోర్. సూడ్ పజ్జ జత్తూర్ వారి అవోచ్చర్ కెల్ మంద్ర్ మత్తెకె దాకి బగ్గ లభి తగ, బహినొచ్చద్ అడ్డం డిడ్డమ్ సూడైక్ సాత్తోర్. జత్తూర్ వారి అవోచ్చర్ కెల్ సూడైక్ సివత్ పొర్లూ సాత్తోర్. సాత్త పజ్జ గోమెర బండతగ సాత్తోర్. సాత్త పజ్జ అగటల్ హాక్కె డెయ్యూర్. డెయ్యు పజ్జ కొజీత్ పొర్లూ ఆంతోర్. అంత పజ్జ కొజీ పియ్య దాంతోర్, సాత్త పజ్జ సాన్కుర్వ్ దిపున్ రొపో సాన్కెకే గిరన్ సాత్త మావుకున్న. ఆత లెక్ దుస్సున్ మని మని ఇత్తోన్ సాన్న ఇత్తోన్, బాబు కేంజీమకి సీ బాబొ వాంతోర్. ఇజే పాయ బిగర్ సుటీకియొర్. ఇంకే రక్ ఇంత రామ్ గేస్తి నన్న వెరివన అయోన్. వెల్లె తిత్తోన్ ఉంటోన్. నిమ్మ ఉపాన్ మంతి అన్నె నిమ్మ సాడియ నన్న మందంతోన్ ఇంత. రామ్ గేస్తి మావ్ నిమ్మ సాడియ నాక్ సాయ పుటీ ఇంజేర్ మంత. ఉందిత్ ఉంది జోమొమాసి ఆడంతంగ్. ఆడ్డ పజ్జ రామ్ గేస్తి మావ్ సాంజేర్ మంత. పజ్జ పెర్ గేస్తి మావ్ పజ్జ పజ్జ సాంజి అరంత. తల్ల మనెర్ పిట్ పెడ మనెర్ రోజీన మాండి కీంత. కియన్ గట్ట వానెకే పహండి కుపర్ లింగల్ వాతోర్ వాత పజ్జ మునెత్తు పీర్ సూడంతేర్. సూడిస్ పొర్లూ గేస్తి మావుకున్ సూడంతేర్. తిన్న బూజెత బాండె వాటంతేర్.

బాండె బహాన్ పాంతోర్ హనె గేస్తి మావ్ అరంత.

15. భారత్ రాజున పెందో

భారత్ రాజుల్ బతల్ ఇంతోర్?

పహండి కుపర్ లింగన్: ఇద్ మర్తున్ రొపోన్ మర్ బద్ డగుర్ మర్ మంత్?
వేర్ సోంచ్ కీంతోర్. ఉండి డెంగల్ దిసంత తాడి
మర్.

లింగల్ వెహంతోర్: తాడి మర్ డగుర్ మంత బాపై?

భారత్ రాజుల్ ఇంతోర్: అద్ ఆయ్ లింగ, డెంగల్ సూడ్చ్చి ఇత్తు బతి
ఆయ్. హార్చ్ మర్ డగుర్ ఆంద్ లింగ, తాన
సోనే నిష్టై మాయర్ కల్ రెహానీర్ ఉండే తాన పైన
నిష్టై మానుంగ్. సోనే ఆయర్, చాంది ఆయర్,
మర్తున్ రొపోన్ మర్ ఇత్తైకే, అద్ డగుర్ మర్.

భారత్ రాజుల్ ఇంతోర్: లగ్గుత్ రొపోన్ లగ్గు బద్ ఆంద్. సోంచ్ కీంతోర్
లింగల్, సోంచి కినెర్ మంతోర్.

లింగల్ వెహంతోర్: లగ్గుత్ రొపోన్ లగ్గు యేసిత డగుర్ లగ్గు మంత.

భారత్ రాజుల్ ఇంతోర్: ఆయ్ లింగ, లగ్గుత్ రొపోన్ ఇత్తైకే వడి ఆంద్
లింగ వడిత్ లగ్గు వెల్లె. మర్ మెట్ట ఉరుసంత, తెరిన
వాడ్సింత.

భారత్ రాజుల్ ఇంతోర్: తాన్ పజ్జ హంకార్త్ రొపోన్ హంకార్, బదెన
హంకార్ డగుర్ మంత.

లింగల్ వెహంతోర్: తాన్ పజ్జ హంకార్త్ రొపోన్ దువడ హంకార్
మందర్.

భారత్ రాజుల్ ఇంతోర్: ఆయ్ లింగ, హంకార్త్ రొపోన్ హంకార్ ఇత్తైకే
మరియ ఆవాన ఆంద్ తాన జోర్దార్ హంకార్.
అద్ డగుర్ హంకార్ ఆంద్.

